

Anmeldelser

Tips om medisinsk litteratur, andre bøker, filmer og elektroniske medier som bør anmeldes, sendes tidsskriftet@legeforeningen.no

Norsk basisbok om småbarn og foreldre

Nina Misvær, red.

Cappelens store bok om barnet

335 s, tab, ill. Oslo: Cappelen, 2005.

Pris NOK 399

ISBN 82-02-23013-6

Målgruppen er blivende og nybakte foreldre, og dette er ment å være en basisbok om spedbarn, småbarn og førskolebarn. Første halvparten omhandler barnet ved ulike alders-trinn. For hvert

alderstrinn omtales barnets utvikling, og det gis råd angående omsorg og stell. Mors og fars gleder og bekymringer omtales i «mammapraten» og «pappapraten», med lure tips for å håndtere ulike situasjoner. Siste halvdel faller i tre hovedkapitler. Det første handler om å leve med barn, om barnets utvikling og lek og om aktiviteter foreldre og barn kan ha sammen. Annet kapittel handler om barnets familie; om mor og far og overgangen fra kjærestepar til foreldrepar, om søsken og stesøsken, og om samlivsbrudd og sorg. Siste hovedkapittel er viet barnets helse; mat og søvn, vekst og utvikling, sykdommer og utviklingsforstyrrelser.

Helsesøster Nina Misvær er redaktør og har også selv ført store deler i pennen. I tillegg er det hele 14 medforfattere: psykologer, leger, jordmor, helsesøster, ernæringsfysiolog og journalister. Likevel har man klart å gi fremstillingen et enhetlig preg uten for mange gjentakelser. Isteden henvises det ofte til andre deler av boken for mer utfyllende omtale eller for tilgrensende temaer. Registeret er fyldig. Bildene er mange, og teksten brytes opp i faktaruter og kommentarer i marginen. Det gjør boken lettles og innbydende, men visuelt sett litt brokete.

De områder jeg opplevde som aktuelle på helsestasjonen er dekket, og mine konsulenter, brukere i bokens målgruppe, er meget godt fornøyd. De mener likevel at selv om far har en stor rolle i boken, bør det presiseres at mor har ansvar for å slippe til far, så han kan bli pappa på alvor. I sykdomskapitlet savner jeg omtale av syke

barn og barnehage. Kapitlet om mat og måltider inneholder flere tvilsomme påstander om sukker, men rådene om redusert forbruk kan alle være enig i. Innvendingene er få og små, og konklusjonen er en varm anbefaling.

Kari Kveim Lie

Divisjon for epidemiologi
Nasjonalt folkehelseinstitutt

Morsomt for og om nybegynnerforeldre

Lotta Sjöberg

Babybekjennelser

Guide for nybegynnerforeldre. 180 s, ill.

Oslo: Cappelen, 2006. Pris NOK 229

ISBN 82-02-25397-7

Lotta Sjöberg har laget en morsom bok om svangerskap, fødsel og barseltid. Med trefende tegninger og tekst tar hun for seg tiden fra unnfangelsen, gjennom svangerskap og fødsel til spedbarnets første måneder. Hun har en enkel, men uttrykksfull strek, med svart-hvitt-tegninger som varierer fra det søte og romantiske til det rå og absurde.

Boken er innbundet og innbydende – da den dumpet ned i postkassen min, fikk jeg umiddelbart lyst til å titte nærmere på den. Den er inndelt i ni kapitler, og vi følger et par kronologisk gjennom svangerskapet til den første spedbarnstiden. En rekke følelser og situasjoner man opplever i denne perioden har hun tatt på kornet med tegninger og kommentarer. Jeg tror alle som har fått barn vil kjenne seg igjen, og det er denne gjennkjennelsen som gjør boken morsom.

I første kapittel ser vi blant annet en tegning av en positiv graviditetstest i glass og ramme: «Det er ikke så ofte man tar vare på noe man har tisset på.» Senere i svangerskapet, naken med høygravid mage foran speilet: «Det er flaks at du vet hva som har hendt deg.» Kapittel 5 handler om fødselen: «Til slutt gir man blaffen i hva som kommer ut. Bare det kommer.» Tiden etter fødselen beskrives også ganske så direkte. «Det er vanskeligere enn før å bli kåt,» leser vi over en tegning av mor med plaster på pupper og underliv. Og på neste side, nysende med tvinde bein: «Det er lettere enn før å bli våt.»

Men slike eksempler yter ikke boken rettferdighet, det blir ufullstendig uten Lotta Sjöbergs morsomme strek. Så ta heller en

titt selv. *Babybekjennelser* kan anbefales, for eksempel som barselgave eller til venterommet på helsestasjonen. (Den er overkommelig lesing selv midt i den verste ammetåken.)

Tori Guldahl Seierstad

Svingen legesenter
Lillehammer

Om å stå støtt i lause lufta

Ole Idar Kvelvane

Astronautar

205 s. Oslo: Det Norske Samlaget, 2004.

Pris NOK 268

ISBN 82-521-6490-0

Dag-Olav Sørensen er ein 30 år gamal arbeidsledig akademikar som har tulla vekk store deler av livet sitt på lesesalar og no bur heime hjå foreldra. Han er nærast eitt med sitt prosjekt i livet: Popmusikk, bandet Stone Roses, som blei oppløyst i 1996.

Ole Idar Kvelvane er 35 år. Han arbeider som lege i Bergen, spelar i bandet Lano Places og debuterer som forfatter med denne boka. Både den fiktive Dag-Olav og den høgst reelle Ole Idar har vakse opp i Stavanger, byen der folk er ekstremt opptatt av kva som er normalt, «alkymistar på evig søking etter oppskrifta på det normale». Den synda det ikkje finst tilgjeving for, er å eksellere, overdrive, gjere for mykje av det. Den moderne mannen kan berre eksellere på kjøkkenet. Der kan han trylle fram den eine vedunderlege retten etter den andre, til stor begeistring for vener og familie. «Det er ikkje lett å vere mann i dag. Det er ikkje lett i det heile tatt. I alle fall ikkje om ein vil vere normal.»

Den unormale dukkar opp som veninna Maria, langtidspasient på Valen.

– Synest du eg er galen, Dag-Olav?

– Eg synest ikkje du er det minste galen.

– Kvifor må eg vere på Valen då?

– For at du skal bli ein god astronaut, vel.

Maria blir verande på Valen. Ho blir gift og får sin Joe Maynard, denne frie, schizofrene og kreative amerikanske fotografen. Dag-Olav surrar rundt på si astronautferd

gjennom livet. Han får ikkje si Sofie, sjølv om han klarer å gjere henne gravid. Han drøyer og fantaserer, blir slått ned og hallusinerer. Han tar seg ein tur til Lukasjenko i Kviterussland. Han må jo det for å få tilbake den kassetten med Stone Roses som han lånte bort for ti år sidan. Dag-Olav er etter egne ord ein heimfoding og ein tapar, som mislukkast i kjærleikslivet, som blir til stein.

Mens opphavsmannen hans etter mi vurdering har lukkast bra med det eg les som ein identitetsroman, skriven på eit godt nynorsk språk. Og som det er vel verd å kjøpe og å lese.

John Nessa

Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen

Skarpt lys på ungdom og oppvekst

Kristin Ursin

Emmas epoke og andre noveller

144 s. Oslo: Cappelen, 2006. Pris NOK 198
ISBN 82-02-25016-1

Novellesamlingen *Emmas epoke* er skrevet av debutant, forfatter og lege Kristin Ursin. Samlingens 12 tekster skildrer mennesker – barn og ungdom – i marginaliserte situasjoner. Ursin synes å ha et

spesielt godt blikk for jenters og kvinners situasjon, der de strever med meningen i tilværelsen i randsonen av hverdagslivet. Novellene bringer leseren inn i et landskap preget av konflikter, kriser, depresjon, resinasjon, omsorgssvikt, sykdom, suicid og ulykker. En eim av røyk, rusmidler og alkohol ligger, i tillegg til musikken, som et bakteppe i de fleste tekstene.

Dette er tungt stoff, men Ursin skriver likevel med en positiv grunntone. Hun skildrer stemninger og øyeblikk på en gripende, enkel og skarp måte. I novellen om Miriam som har diabetes får vi innblikk i hovedpersonens desperate logikk: «Jeg satte førti enheter hurtigvirkende insulin. Det burde holde. Det var ikke første gang jeg måtte kjøres til sykehuset i ambulanse. Etterpå blir ting alltid bedre; mamma slutter å se på nyhetene og pappa kommer hjem rett etter jobb.»

Ursin retter søkelyset mot barns og ungdoms sårbarhet. Tekstene tar pulsen på dagens samfunn. Samlingen representerer et litterært sosialmedisinsk varsku om et samfunn preget av rus og sosial oppløsning. Novellene byr på innsikt som er medisinsk relevant, og jeg vil tro mange kolleger som

leser denne boken vil føle seg et hakk klokere, enten man er i rollen som forelder eller i rollen som lege.

Jan C. Frich

Institutt for allmenn- og samfunnsmedisin
Universitetet i Oslo

Brutalt og fengende om ungdomstid

Linn Ullmann

Et velsignet barn

390 s. Oslo: Forlaget Oktober, 2005.
Pris NOK 359
ISBN 82-495-0207-8

Dette er Linn Ullmanns fjerde roman. Det er fortellingen om gynekologen Isak Lovenstads tre døtre Erika, Laura og Molly, alle med ulike mor. Rammefortellingen omhandler de tre voksne halvsøstrenes reise på vei til et siste møte med deres aldrende far. Da Isak ble enkemann noen år tidligere, bosatte han seg på familiens sommersted på vakre Hammarsö i Østersjøen, stedet der romanens hovedfortelling utspiller seg 25 år tidligere.

Vi møter de tre søstrene som ferierer hos sin temperamentsfulle far og Lauras mor Rosa sommeren 1979. Det skjer en grufull hendelse som setter en stopper for de årlige møtene mellom jentene og deres far. Beretningen bæres frem av Erika, en snart 14 år gammel usikker pike som strever med å bli godtatt av de andre ungdommene på øya. Samtidig dras hun mot den jevnaldrende Ragnar, som er utstøtt av de andre, og i møtet med ham oppdager hun sin gryende seksualitet. Vi får sterke skildringer av de brutale sosiale mekanismene i Erikas møte med sine jevnaldrende: «Hvis Erika sier noe vil de late som de ikke hører det. Hvis hun ser på dem, vil de se rett gjennom henne (...) Hun vil være luft for dem. Hun har sett dem gjøre det mange ganger.»

Det bygger seg opp mot en katastrofe, og hvem har egentlig skylden når det fatale skjer? Er de unge alene ansvarlig for sine handlinger, eller kan de voksne også klandres, ettersom de har unnlatt å gripe inn i håp om å bevare et solskinnsbilde? Spørsmålene som reises er mange.

Et velsignet barn er en vond, men vel-skrevet historie som omhandler sjalusi og utstøting, skyld og forsoning. Romanen bærer de unge jentenes stemme på en messterlig måte, og den gir et nært og usminket bilde av vanskelige følelser i et ungt sinn. Den alvorlige tematikken til tross – boken er lettlest og fengende og anbefales på det varmeste.

Tone Skaali

Enhet for psykososial onkologi
Rikshospitalet-Radiumhospitalet HF

Unik beretning om schizofreni og helbredelse

Arnhild Lauveng

I morgen var jeg alltid en løve

199 s. Oslo: Cappelen, 2005. Pris NOK 349
ISBN 82-02-24977-5

Helt siden sykdommen først ble beskrevet i begynnelsen av forrige århundre, har det vært en utbredt oppfatning at personer med schizofreni aldri blir helt friske. Forløpsstudier har imidlertid vist at så mange som en tredel av

pasientene kun opplever én psykotisk episode i løpet av livet.

Arnhild Lauveng er født i 1972 og arbeider som psykolog. Hun har hatt diagnosen schizofreni og var innlagt i psykiatriske avdelinger i lange perioder fra hun var 17 til hun var 26 år. Nå er hun frisk, og hun bruker ikke antipsykotiske legemidler. I boken *I morgen var jeg alltid en løve* forteller hun sin historie.

På skolen var hun flink og stille, men ble mobbet av de andre elevene. Hun ble gående for seg selv og la knapt merke til at et teppe av tristhet og forvirring kom sigende. Noe av det mest uforståelige ved sykdommen schizofreni er nettopp de tidlige tegnene på at noe er galt, den såkalte prodromalfasen. Forfatteren gir et skremmende innblikk i hvordan det oppleves å lure på om man egentlig finnes, å miste kontrollen over tankene og føle at sansene løper løpsk.

Som forteller er Lauveng personlig, men ikke privat. Hun beskriver både gode og dårlige perioder, med fastvakt og isolat, og hun forteller om sin tidvis absurde logikk. Enhver anledning til selvskading ble tolket som et tegn på at pleierne ville at hun skulle ta sitt liv.

Det unike ved denne boken er at en psykolog skriver om sin erfaring som tidligere pasient med en alvorlig sinnslidelse. Hvordan kunne hun bli frisk av sin sykdom? Forfatteren levner selv ingen tvil om at dette var et resultat av sterk vilje og motivasjon samt varig støtte fra familien. Helsearbeidere blir beskrevet som mer perifere aktører. Noen terapeuter var støttende, andre ble opplevd som krenkende.

Boken er lettlest, med godt språk, og det er kun en håndfull trykkfeil. Første og siste del er best, mens midtpartiet blir litt for ensidig preget av kritikk mot psykisk helsevern. Tittelen er hentet fra et av forfatterens egne dikt, som avsluttes slik: «For jeg levde mine dager som sau. / Men i morgen var jeg alltid en løve.»